Pametne nakupovalne odločitve

Učna ura 3

Uvod v uro

Na vsakem trgu potrošniki s svojimi izbirami odločamo, **kateri izdelki se prodajajo in v kakšnih količinah**. Z zavestnimi in premišljenimi nakupnimi odločitvami lahko potrošniki **močno vplivamo na proizvajalce**. Oglaševanje sicer pogosto skuša usmerjati ali celo manipulirati naše odločitve, vendar lahko potrošnik, ki razmišlja **kritično in okoljsko odgovorno**, pomembno prispeva k spremembam na trgu.
Ta učna ura učence vodi skozi proces razmišljanja in delovanja, ki postavlja **temelje vrednotam**. Te vrednote jim pomagajo, da se od **posameznih potrošniških odločitev** premaknejo k **širšim spremembam**, ki jih soustvarjajo skupnosti in demokratični procesi ter prispevajo k reševanju okoljskih izzivov.

Cilji

Učenci bodo sposobni:

- razložiti, **kako embalažni odpadki vplivajo na okolje**,
- prepoznati različne **poglede in skrbi potrošnikov**, povezane z embalažnimi odpadki, ter jih jasno predstaviti,
- **načrtovati in izvesti kampanjo**, namenjeno zmanjševanju količine embalažnih odpadkov.

Potreben čas / trajanje

- **Učna ura v razredu 1: 45 minut**
  Učitelj izvede uvodno predstavitev o vplivih embalažnih odpadkov na okolje ter učencem razloži, kako izvesti anketo med potrošniki.
- **Skupinska naloga 1: 1 teden**
  Vsak učenec oziroma skupina učencev izvede anketo med potrošniki. Vsaka skupina naj v anketo vključi vsaj 4–5 potrošnikov.
- **Učna ura v razredu 2: 90 minut**
  Namenjena je zbiranju, analizi in predstavitvi rezultatov anket, ki so jih izvedli učenci.
- **Učna ura v razredu 3: 45 minut**
  Učenci sodelujejo v viharjenju idej (brainstormingu) ter razvijajo ideje za kampanjo (npr. kratki nastopi, skeči, glasbeni vložki), s katero bodo ozaveščali o odgovornih potrošniških izbirah in pravilnem ravnanju z embalažo.
- **Skupinska naloga 2: 15 dni**
  Učenci imajo 15 dni časa za izvedbo kampanje, ki jo v tem obdobju izvedejo 3–4-krat.

Potrebni pripomočki

- Vir 1 (obrazec za anketo med potrošniki)
- Pisni pripomočki
- Materiali za izvedbo kampanje

Povezovanje s Cilji trajnostnega razvoja:

Aktivnost

Delo v razredu – Učna ura 1

- Skupaj z učenci izvedite viharjenje idej (brainstorming) o različnih vrstah embalažnih materialov (karton, steklo, les, slama, listi, plastika ipd.) ter jih na ta način seznanite s pomenom embalaže.
- Z učenci razpravljajte o vplivih embalažnih odpadkov na okolje ter jih postopno uvedite v razumevanje okoljskih posledic embalaže.
- Učencem predstavite anketo, ki jo bodo izvajali posamično ali v skupinah, z namenom ugotoviti, kako potrošniki dojemajo vplive embalažnih odpadkov.
  Pred izvedbo ankete skupaj preglejte in razložite anketni vprašalnik.
- Z učenci se pogovorite in jih usmerite, kako vljudno in odgovorno pristopiti k potrošnikom, ko jih prosijo za sodelovanje pri izpolnjevanju ankete.

Vprašanja za razpravo (brainstorming)

Tema: Embalaža in njeni vplivi

- **1. korak: Prepoznavanje embalaže**
  - **Katere vrste embalaže srečujemo vsak dan (doma, v šoli, v trgovini)?**
  - **Iz katerih materialov je ta embalaža narejena?**
  - **Kateri izdelki imajo največ embalaže?**
- **2. korak: Namen embalaže**
  - **Zakaj sploh potrebujemo embalažo?**
  - **Kaj bi se zgodilo z izdelkom brez embalaže?**
  - **Katere naloge embalaža opravlja (zaščita, informiranje, transport, privlačnost)?**
- **3. korak: Prednosti in slabosti**
  - **Katere so prednosti embalaže za potrošnika?**
  - **Katere so slabosti embalaže za okolje?**
  - **Kateri materiali so bolj problematični in zakaj?**
- **4. korak: Odpadki in okolje**
  - **Kaj se zgodi z embalažo, ko izdelek uporabimo?**
  - **Katera embalaža najpogosteje konča med odpadki?**
  - **Ali vsa embalaža konča v zabojniku za ločevanje?**
- **5. korak: Potrošniške odločitve**
  - **Kako na naše izbire vplivajo oglasi in videz embalaže?**
  - **Ali embalaža včasih vpliva na to, ali izdelek kupimo ali ne?**
  - **Ali bi izbrali izdelek z manj embalaže, če bi bil manj privlačen?**
- **6. korak: Izziv in razmislek**
  - **Kateri embalaži bi se lahko najlažje odpovedali?**
  - **Kje bi lahko uporabili ponovno uporabno embalažo?**
  - **Kaj bi lahko kot razred ali šola naredili drugače?**

Skupinska naloga 1

- Učencem zagotovite **en teden časa**, da zberejo odgovore z uporabo **anketnega vprašalnika za potrošnike**.
- Anketni vprašalnik vsebuje **20 vprašanj**, zato je treba učence opozoriti, da lahko izpolnjevanje ankete **vzame približno 30 minut**.
- Vsaka skupina naj opravi anketo z **najmanj 4–5 potrošniki**.

Delo v razredu – Učna ura 2

- Učence prosite, naj **tabelarično uredijo zbrane podatke** in organizirajo prejete odgovore.
- Učence spodbudite, da **analizirajo rezultate in jih predstavijo**. Predstavitve naj potekajo v obliki **razredne razprave**, skupine pa naj rezultate **ponazorijo z infografiko**.
- Pripravljene infografike naj bodo **razstavljene v Ekošolskem kotičku**

Delo v razredu – Učna ura 3

- Na podlagi **rezultatov ankete** učence usmerjajte, da **prepoznajo ključna sporočila** ter skupaj oblikujejo **načrt kampanje** za ozaveščanje o problematiki embalažnih odpadkov.
- V okviru načrta kampanje naj učenci **izberejo medij**, s katerim bodo sporočila posredovali: **kratek skeč** (priporočeno trajanje **7–10 minut**) ali **glasbeno-odrsko točko / muzikal** (približno **7–10 minut**), pri čemer naj jasno **naslovijo problem** embalažnih odpadkov in **predstavijo možne rešitve**.

Skupinska naloga 2

- **Skeč ali muzikal**, ki so ga pripravili učenci, naj **izvedejo na javnih mestih**, kot so npr. **nakupovalna središča**, z namenom **ozaveščanja javnosti o problematiki embalažnih odpadkov**.
- Učitelji bodo za izvedbo aktivnosti morda morali **pridobiti dovoljenje upravljavcev javnih prostorov** (npr. nakupovalnega središča).
- Ozaveščevalne aktivnosti naj se izvedejo **vsaj 3–4-krat v obdobju 15 dni**.
  Iz nastopa se lahko pripravi **video**, ki se ga deli na **družbenih omrežjih**.

Evalvacija

- Po zaključku anket učitelji oziroma mentorji učencem pomagajo **oblikovati zaključke o mnenju potrošnikov** glede vplivov embalažnih odpadkov na okolje.
- **Vrednotenje kampanje:**
  Nekaj mimoidočih, ki so si ogledali nastop učencev, se povpraša, **kako so doživeli predstavitev** in kakšno sporočilo so iz nje odnesli.

Vir 1

ANKETNI VPRAŠALNIK ZA POTROŠNIKE

Namen ankete

1. Anketa nam pomaga ugotoviti, **kaj potrošniki menijo o embalaži**.
2. Z anketo želimo razumeti, **ali so potrošniki zaskrbljeni zaradi vpliva embalažnih odpadkov na okolje**.
3. Z anketo želimo ugotoviti, **ali potrošniki načrtujejo kakršne koli ukrepe za zmanjšanje embalažnih odpadkov**.

1. Ali ste potrošnik?

☐ DA ☐ NE

2. Navedite tri izdelke, ki jih redno uporabljate ali kupujete:

1. _____
2. _____
3. _____

3. Ali menite, da ti izdelki vsebujejo embalažo?

☐ DA ☐ NE

4. Naštejte pet različnih vrst embalažnih materialov, ki jih poznate:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

5. Ko kupujete mleko, pakirano v različnih oblikah (npr. vrečke, tetrapaki, steklenice), ali razmišljate o recikliranju te embalaže?

☐ DA ☐ NE

6. Ali menite, da so ti embalažni materiali za pakiranje mleka škodljivi za okolje?

☐ DA ☐ NE

Zakaj?

_____

_____

7. Ali razmišljate o embalaži, ko kupujete izdelek, npr. šampon?

☐ DA ☐ NE

Bi se odločili za:

☐ vrečke

☐ majhne plastenke za enkratno uporabo

☐ večje embalaže / večje plastenke

8. Ali menite, da lahko vaša izbira načina pakiranja šampona vpliva na okolje?
☐ DA ☐ NE

Če da, zakaj in kako?

---

9. Ko kupujete zelenjavo, kaj bi raje izbrali?
☐ svežo, nepakirano zelenjavo
☐ narezano in očiščeno zelenjavo, pakirano v različnih embalažnih materialih
(npr. plastični pladnji za enkratno uporabo, polistirenski pladnji ipd.)

10. Ali menite, da vaše potrošniške izbire naredijo razliko? Kako in zakaj?

---

11. Ko greste po nakupih, ali običajno s seboj prinesete svojo nakupovalno vrečko?
☐ DA ☐ NE

Če ste odgovorili z NE, izberite eno od spodnjih trditev:
☐ V trgovini zaprosim za nakupovalno vrečko.
☐ Menim, da je odgovornost trgovine, da mi zagotovi nakupovalno vrečko.
☐ Menim, da je moja odgovornost, da s seboj prinesem nakupovalno vrečko.

12. Ali ste pri nakupovanju pozorni na embalažo, ki je izdelana iz recikliranih materialov?
☐ DA ☐ NE

13. Na kaj ste pri embalaži najbolj pozorni?
Spodnje elemente **ocenite od 1 do 5**, glede na to, kaj vam je pri nakupu **najpomembnejše** (1 = najmanj pomembno, 5 = najbolj pomembno):

- ☐ Rok uporabe
- ☐ Simboli za recikliranje
- ☐ Vsebina embalaže (podatki o izdelku)
- ☐ Material, iz katerega je embalaža izdelana
- ☐ Cena izdelka
- ☐ Akcije (npr. »kupi enega, dobiš enega gratis« / dodatna količina brezplačno)

14. Ali embalažne materiale shranjujete za recikliranje?
☐ DA ☐ NE

15. Kako običajno odložite naslednje vrste embalaže?
(označite ustrezno možnost)

Vrsta embalaže	**Med mešane odpadke**	**Ločeno za recikliranje**
Plastenke	☐	☐
Valovit karton	☐	☐
Steklenice	☐	☐
Tetrapak	☐	☐
Aluminijaste pločevinke	☐	☐

16. Katero vrsto embalaže ste najbolj pripravljeni vrniti oziroma oddati v recikliranje?
(označite eno ali več možnosti)
☐ Plastenke
☐ Valovit karton
☐ Steklenice
☐ Tetrapak
☐ Aluminijaste pločevinke
Zakaj?

---

17. Ali menite, da morate tudi sami prispevati k zmanjševanju količine embalažnih odpadkov?
☐ DA ☐ NE
Zakaj?